

A PALOTAI VARGA

Egyszer, ahogy Mátyás király a Bakony erdeiben vadászgatott udvari népével, valami sebes lábú őzike elcsalogatta egész a palotai határba. Hanem ott aztán úgy nyoma veszett, mintha a föld nyelte volna el, pedig hat hajdú tizenkétfelé szaladt utána.

- Sose hajszoljátok szegény párát - hívta őket vissza a király -, inkább keressetek valami szép gyepes helyet, hol a délebédet elkölthetjük.

No, a palotai erdőkben nem nagyon kellett keresni a gyepes helyet.

- Itt telepedjék meg, uram király - jelentette az egyik vadász -, mert itt zöld bársony az abrosz.

- Jobb helyet tudok én ennél - mondta a másik -, mert ott zöld selyemsátor is van a zöld bársonyabrosz felett: öreg bükkfák hűvös sátra.

- Térdig érő fűben, topolyafák alatt, nefelejcsringató csörgő patak szalad - hívogatta a királyt a harmadik.

- Mindnyájánál külön hely az, amit én találtam! - szaladt oda lihegve egy öreg csatlós. - Gyere, uram király, csodát látni: térdig érő havat nyáridőben.

- Káprázott a szemed ebben a nagy melegben - nevetett a király, de azért csak megindult az öreg csatlós nyomában csodát látni.

- No, nézze meg fölséged ezt a nagy halmot, tövétől hegyéig tele van friss hóval.

Azzal lehajolt az öreg, belemarkolt a szép fehér hóba, de jajgatva kapta vissza a kezét, mert mind telemaradt a tenyere tüskével.

- Juj, ilyen havat se láttam még életemben!

Nem is hó volt, hanem virág. Menyasszonyruhás galagonyabokrok meg kökénybokrok nőtték be az egész halmot, de olyan sűrűn, úgy egymásba fonódva, hogy nem eresztették maguk közé az embert.

Mátyás úgy rajta felejtette a szemét a virágtengeren, hogy eszibe se jutott többet a délebéd. Pedig az udvari szakács a nefelejcses patakparton ugyancsak bontogatta kifelé a tarisznyából a fácáncombót.

- Ráérünk arra, szolgám - legyintett a király -, előbb megnézzük, meg lehetne-e úszni ezt a virágtengert.

Megkerülték a halmot, s a másik oldalon csakugyan találtak egy keskeny gyalogösvényt. A nagy fehérségbe, mint valami fekete kígyó, csavargott föl a domb tetejére. Ott végződött egy düledező sárkunyhó füves küszöbénél.

- Soha ilyen szépet! - mondta a király, ahogy körülnézett a tájon. - Ezt a helyet az Isten is arra teremtette, hogy én itt palotát építtsek magamnak. Éppen ennek a bagolyfészeknek a helyére.

- Hohó, vadász úr - dörmögött vissza valami haragos hang -, csak a maga portáján parancsolgasson kelmed! Már itt csak én leszek az úr.

Azzal nagy csikorogva kinyílik a fakilincses ajtó, és kigurul rajta egy töpörödött kis ember, akinek majd nagyobb volt fehér szakálla, mint ő maga. Bőrkötő előtte, tátott szájú csizma a kezében, azzal hadonászik rettentő mérgesen a király előtt.

- Míg én élek, egy nádszálat se visztek el a gunyhóból! Annyi nekem ez a bagolyfészek, mint a királynak Buda vára, atyámfia!

Az udvari cselédek már a kardjukhoz kapkodtak, Mátyás meg tettetett bosszúsággal förmedt rá a csupa szakáll kis emberre:

- Tudod-e, kivel beszélsz, hé?!

- Tudja a macska. Majd megmondod, ha akarod.

- Én Mátyás vadász vagyok - mondta a király.

- Isten éltesen - felelte foghegyről a kis ember -, én meg Tamás varga vagyok.

- Én a király jó pajtása vagyok - fűzte tovább a szót a király -, én adok neki tanácsot, ő ad nekem kalácsot.

- Az is szép mesterség - vonogatta a vállát a gazda -, én meg a palotai varga vagyok. Én foltozom meg a palotaiak csizmáját, s ők tartanak el engem kenyérral. Nézd meg, ha nem hiszed!

Azzal előrántott a bőrkötője alól egy nagy karaj fekete kenyeret, mire a király elmosolyogta magát.

- Látod, Tamás varga, ha nekem adod a gunyhódat, kapsz érte száz aranyat. Abból olyan úr leszel, hogy mindennap kakastejese cipőt ehetsz.

- Tartsd meg a száz aranyadat - rázta meg a fejét Tamás varga. - Nem eladó a gunyhó ezerannyiért se!

- Ha nem adod szépen, elveszük csúnyán - legyintett a király. - Csak egyet hunyorítok, s olyan palota lesz a helyén, hogy belefájdul a nyakad, mire fölér a tekinteted a tornyára.

Az egyik vadász csakugyan emelte is már a lándzsáját a gunyhó korhadt szarufájára, de a kis varga úgy ugrott neki, mint a hörcsög.

- Azt szeretném én látni, hogy ki merne csak egy ujjal is hozzányúlni! Majd megtanítatom én az emberségre! Van ám még ebben az országban tenálad nagyobb úr is, Mátyás vadász!

- Ugyan úgy-e? Ki volna az, te földhözragadt varga?

A kis ember megemelte báránybőr sapkáját.

- Igazságos Mátyás király!

Az udvari emberek elmosolyodtak, a király pedig félrefordult, hogy a meghatottságtól könnyes szemét meg ne lássa a palotai varga. Kisvártatva megint odaállt Tamás varga elé.

- Ejnye, ejnye, jó ember, hát csak nem adod nekem jó szóért se a házacskádat?

A Tamás varga képit egyszerre elöntötte a jókedv. Akkorát csapott a király tenyerébe, hogy csak úgy hajladozott bele a kis ház.

- Hát már hogyan adnám jó szóért, atyámfia? Csak az a kár, hogy mindjárt az elején nem azon kezdted.

Így vette meg Mátyás király a palotai varga házat jó szóért. S építtetett a helyére olyan kastélyt, hogy nem volt párja az országban. Márványoszlopai, tükrös tornáca, kilencvenkilenc szobája.

Azazhogy száz volt biz annak: a századikban Tamás varga szabta Mátyás királynak az ünneplő csizmákat. Mert udvari fővarga lett a palotai vargából.

A palotai határban ma is megvan még egy-két köve Mátyás király kastélyának. S tövükben ma is virágzanak a kökények és a galagonyák, s el-elbólogatnak bokrétás fejükkel, mikor az erdők szellője mesélget nekik az igazságos Mátyásról.